

Toinen kriittinen havainto Niemelän kirjasta koskee näkemystä ”itsensä tuntemisesta”. Kirjailijan mukaan mielenmuutosprosessi auttoi häntä ”täydelliseen itsetuntemukseen”. Freud puhui elämänsä ehtoopuolella päättymättömästä analyysistä. Ihminen ei kykene kääntämään psykoanalyysissa kaikkia sisäisen maailmansa kiviä. Tässä mielenprosessissa ei ole mahdollista päästä ”täydelliseen itsetuntemukseen” elämän aikana. Hyvä ja paha taistelevat ihmisessä loppuun asti: jokaisessa meissä on sekä hyviä että tuhoisia puolia. Ihminen jää lopulta suureksi salaisuudeksi. Eräs kiteytti kokemuksensa omasta psykoanalyysistaan osuvasti huomattessaan, että ”olen parempi kuin luulin, olen pahempi kuin luulin”.

Aikamatka itseen -kirjaa voidaan pitää rohkeana henkilökohtaisena psykohistoriana, josta löytyy sekä pastoraalipsykologisia että psykoanalyttisia sävyjä. Kirjoittaja näkee uskonnollisten ilmiöiden totuusarvon riippuvan yksilön omasta psykohistoriasta. Drewermannin ajatukset siitä, ettei teologiaa voi ymmärtää ilman psykoanalyysia eikä psykoanalyysia ilman teologiaa, kiteytyvät oivallisesti Pauli Niemelän muistellessa erään psykoanalyttikon kommentteja. Kyseiseltä analyytikolta tiedusteltiin, mikä olisi paras koulutus pohja psykoanalyttikoksi koulutauduttaessa. Vastaus kuului lyhyesti: ”Ehkä vähiten on haittaa teologian tutkinnosta.”

Martti Ajo, TT
Psykoanalyttikko
Helsinki

Paavo Kettunen
Käytännöllisen teologian professori emeritus
Itä-Suomen yliopisto, Joensuu

FRÈRE RICHARD DE TAIZÉ

Ouvrir le trésor des Écritures: Bribes bibliques.
Taizé: Les Presses de Taizé 2019. 187 s.

Taizén yhteisössä Ranskan Bourgognessa käyneet tietävät, että Raamatun teksteillä on keskeinen sija yhteisön elämässä. Raamatun tekstejä luetaan ja lauletaan rukoushetkissä, ja vierailijoiden päiväohjelmaan kuuluu jonkun veljen pitämä

raamattujohdanto. Yhteisön johtaviin teologeihin kuuluva sveitsiläissyntyinen veli Richard on julkaisut raamatuntutkisteluja sisältävän teoksen *Ouvrir le trésor des Écritures: Bribes bibliques* (”Avatkaamme Kirjoitusten aarre: Kappaleita Raamatusta”). Osa teksteistä on ilmestynyt aiemmin lähinnä teologisissa lehdissä eri maissa.

Kirjoituskokoelman voi ajatella edustavan tämänhetkistä Taizén teologiaa. Ei ole yksinkertaista määritellä, mitä se taas on. Pohjana on joka tapauksessa Taizén yhteisön perustaneen veli Rogerin (1915–2005) kutsuva julistus, joka laskee uskon riman niin alas kuin mahdollista, mutta toisaalta rohkaisee vahvaan Kristus-yhteyteen. Veli Richardin erityinen annettava on tarkka tutkimuksellinen ote, jolla hän paneutuu Raamatun teksteihin. Hän lukee Raamatua tarkkaan ja selittää Raamatua Raamatulla. Samalla hänen otteensa on avara ja yllättävä. Huumoriakin löytyy – veli Richard löytää sitä Raamatustakin.

Kirjassa käsiteltyjä Raamatun teemoja ovat muiden muassa veljeys, kielten ja tulkinnan merkitys, laupeuden riskit, vähäisimmät veljet, Juudas, ilo, risti ja Pyhä Henki. Näistä veli Richard löytää tuoreita ja huomionarvoisia näkökulmia. Puhuessaan laupeuden riskeistä hän esittää rationaalisen syyn profeetta Joonan sitkeään haluttomuuteen osallistua Niniven kääntymiseen ja pelastumiseen: Ninive uhkasi hänen omaa kansaansa, eikä Joonan halunnut ottaa riskiä auttamalla potentiaalista vihollista.

Veli Richard ei ohita hatunnostolla Raamatun vaikeitakaan kohtia. Miten pitäisi tulkita Jeesuksen mahdottomalta tuntuva käsky kääntää toinenkin poski tai antaa paidan lisäksi viittakin? Veli Richard ehdottaa, ettei kyseessä ole varsinainen käsky, vaan kutsu luovuuteen, tilannekohtaiseen riskinottoon oikeuden toteutumiseksi. Ilo ja kiitollisuus ovat veli Richardin mieliteemoja. Ilo tekee tilaa Pyhälle Hengelle ja ihminen vapautuu, myös antamaan anteeksi: ”Joka tuntee ilon, unohtaa itsensä ja uskaltautuu kohti tulevaisuutta.”

Kirjassa arvostetaan reformaattoreita, erityisesti Lutheria. Veli Richardilla on ollut yhteyksiä esimerkiksi suomalaisen Luther-tutkimukseen; 1990-luvulla hän kävi tapaamassa professori Tuomo Mannermaata Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa. Taizétä on joskus pidetty

katolismielisenä, joten kirja korjaa yksipuolista kuvaa Taizén suhteesta reformaation teologiaan. Veli Richard sijoittaa reformaation jo alkukirkosta lähtevään protestien jatkumoon ja viittaa rohkeaan rinnastukseen: kuten Paavali nousi Pietaria vastaan (Gal. 1–2), samoin Luther nousi paavia vastaan. Veli Richard tuntuu suhtautuvan myönteisesti Lutherin ajatukseen ihmisestä samalla kertaa syntisenä ja vanhurskaana – ajatukseen, jota katolinen osapuoli on joskus vierastanut ekumeenisissa keskusteluissa. Mielenkiintoisella tavalla hän myös puhuu Kristuksesta ”syntisistä viimeisenä” (le dernier des pécheurs), mutta ei valitettavasti kehittele ajatusta pidemmälle.

Veli Richardin kirjassa reformaattoreiden esimerkki vie lukijat pohtimaan, mitä pitää tehdä nyt. Samat Raamatun tekstit, jotka innoittivat reformaattoreita, auttavat tunnistamaan nykyaikana tarvittuja reformeja. Hän ehdottaa kahta ”reformia”, jotka eivät ole mitenkään uusia. Ne ovat toisaalta

Jumalan lasten iloinen vapaus ja toisaalta sitoutuminen veljelliseen yhteyteen yli kaikenlaisten rajojen – meidän aikanamme juuri niiden rajojen, jotka tämän hetken ihmisiä erottavat.

Nöyrästi veli Richard myöntää, että kaikki Taizénkään hankkeet eivät ole onnistuneet. Esimerkiksi kaikki nuorten kokoukset eivät ole olleet menestystarinoita. Itse asiassa liika täydellisyys onkin hänen mielestään pahasta. Kaikki tuli, myös siis Pyhän Hengen tuli, tarvitsee palaakseen väljyyttä, rakoa ja ilmaa.

Olisiko liikaa toivottu, että maailmalla laajasti vaikuttavaa Taizén teologiaa saataisiin myös suomeksi? Viime aikoina useimmat käännökset ovat olleet hartaustekstejä. Tarvetta olisi myös teoreettisemmille teksteille.

Vesa Hirvonen, dos.

Uskonnonpedagogiikan yliopistonlehtori
Itä-Suomen yliopisto

Teologia.fi

Teema 2022/1

Koraani

Teeman päätoimittajia ovat islamilaisen teologian yliopistonlehtori ja uskontotieteen dosentti Teemu Pauha ja islamilaisen teologian yliopistonlehtori Ilkka Lindstedt.

Teeman artikkelit

Teemu Pauha: Koraani käsittelee monenlaisia tunteita pelosta rakkauteen

Ilkka Lindstedt: Koraani sai alkunsa myöhäisantiikin maailmassa

Katja von Schöneman: Muuttaako islamilainen feminismi Koraanin sukupuolittuneet tulkinnat?

Anna-Liisa Rafael: Voiko Koraani parantaa ymmärrystämme Raamatusta?

Maria Pakkala: Lähi-idän Koraanin tulkitsijat lukevat Koraania politiikan kautta

Sylvia Akar: Tarvitseeko Koraani sunnaa vai sunna Koraania?

Abbas Bahmanpour: Shiialaisessa Koraanin tulkinnassa paljon yhteistä muiden islamin suuntausten kanssa

Mikko Viitamäki: Ruumiillistaminen siirtää Koraanin pyhän tekstin osaksi suufien olemusta

Laura Wikström: Den gröna Koranen – omtolkningar inför ekologikrisen

Tutustu teemanumeroon osoitteessa teologia.fi

Voit myös tilata sähköpostiisi uutiskirjeen, josta saat tuoreeltaan tietoa julkaistuista teemanumeroista ja tutkijahaastatteluiden <https://teologia.fi/uutiskirje/>